

Jízda za velkou louží

text a foto Martin Vítek

S ÚLEVOU JSEM SEBOU PRAŠTIL NA POSTEL. ZAVŘU OČI A V HLAVĚ MI BĚŽÍ ZTŘEŠTĚNÝ FILM DVACETI HODIN PŘESUNU ZE ŽAMBERKA NA MANHATTAN. AUTO, VLAK, AUTOBUS, LETADLA, TAXÍK... JE KVĚTEN, JE CHLADNO, JE NEWYORSKÁ NOC. POD OKNY DUNÍ VELKOMĚSTO, V KRABICI ČEKÁ MŮJ DVOUKOLÝ PŘÍTEL. MLČKY SPOLU LEŽÍME MEZI VELKOU LOUŽÍ ATLANTIKU A OBROVSKOU FLÁKOTOU AMERIKY, KTERÁ NÁS ČEKÁ. ZÍTRA SE DO TOHO PUSTÍME.

Přejezd Severní Ameriky od pobřeží k pobřeží, coast to coast se dá pořídit za nějakých 4000 kilometrů, tedy asi měsíc svižného šlapání. Účastníci extrémních závodů dokonce přeletí kontinent za deset dní. To ovšem zdaleka nebylo mým cílem. Přijel jsem Ameriku především poznat. Moje trasa se tedy klikatila tak, jak jsem se snažil pospojovat největší zajímavosti Spojených států, a nakonec jsem tu za necelé tři měsíce natočil 7684 kilometrů.

Ani první kilometry nesměřovaly k mému cíli, k San Francisku na západním pobřeží. Vyrázil jsem na východní okraj kontinentu, do místa, kde se řeka Hudson vlévá do Atlantského oceánu. New York je k cyklistům až překvapivě přívětivý. Manhattan křížuje celá síť cyklostezek. Na dvouproudé cyklo-dálnici po nábreží Hudsonu jsem si vychut-

nával exkluzivní projížďku pod mrakodrapy. Aspoň teleobjektivem jsem si přitáhnul ostrůvek se sochou Svobody a pak následovaly další newyorské pecky jedna za druhou: Broadway, Wall Street, Ground Zero s památníky na 11. září. Cyklostezka vede také na Brooklynský most, odkud se otevírá asi nejparádnější mrakodrapové panorama. Krásný den jsem zakončil v Central Parku, úzké nudli přírody s remízky a jezírky uprostřed velkoměsta.

A jak snadno se po New Yorku jezdilo, tak snadno mě i vypustil ven. Druhý den jsem se už s plnou vážností a s plnou polní na zadním i předním nosiči napojil na promenádu podél řeky Hudson a cyklostezka č. 9 mě vyvedla do řídnuocí zástavby bílých domků. Směřoval jsem na severozápad, k Velkým jezerům, kurz Niagara.

Velké vody

Sotva půl dne jízdy od New Yorku mě obklopila příjemná příroda. V zalesněných stráních zurčely potůčky, mezi kopci se rozprostřely hladiny jezer a přehrad. Stádečka jelenců přede mnou odbíhala s varovným zasycením a zvednutým bílým ocáskem do rásčícího dubového mlází. Stan jsem postavil v národním parku s poněkud zneklidňujícím názvem Bear Mountain, Medvědí hora.

Apalačské pohoří doprovází celé východní pobřeží a své táhlé hřbety řadí rovnoběžně za sebou jako zkamenělé mořské vlnobití, pěkně napříč mé trase. Na začátku května se tu střídalo příjemných dvacet stupňů se sychravými dešti. Jak rád bych zakončil nevlídné soumraky teplou večerí, ale sehnat plynové kartuše kompatibilní s evropským varičem byl v apalačských zapadákových

Jako milovník rockové hudby jsem nemohl vynechat Woodstock, tedy místo konání asi nejzásadnějšího open air festivalu v dějinách. V roce 1969 tu na pozemku farmáře Yasurga poblíž ospalé vsíky Bethel vyvrcholila a také skončila šedesátá léta. Dnes tady stojí pestrobarevný pomník. Traktor zrovna sekal mírumilovnou loučku s pampeliškami, na kterou se tehdy sjelo možná až půl milionu květinových dětí. Na kopečku opodál stojí muzeum a také areál, kde se hudební festivaly konají dodnes.

Mezi jezery Erijským a Ontarijským leží asi největší klenot amerického východu, Niagarské vodopády. Ano, je to obletovaná turistická atrakce, byla to k nim zajižďka, musel jsem se prokousat nevzhledným velkoměstem Niagara Falls, které se na jejich slávu přisálo jako klišé, ale ta podivná nakonec stála za to. Není nutno utráčet za výletní loď nebo za výtahy, které vás dostanou tře-

Podél Erijského jezera, vodní hladiny velikosti Moravy, jsem šlapal tři dny. Jeho břehy byly málokdy prázdné, většinou je doprovází roztroušená zástavba domků. Navíc oblast Velkých jezer také patří k průmyslovým centrům Ameriky, takže jsem musel protnout i nepřijemná velkoměsta. Prvním bylo Buffalo, další pak Cleveland, který se podél jezera rozprostírá do šířky skoro sta kilometrů. Po všech možných krizích tu roste nezaměstnanost, chátrají továrenské baráky a rezavějí ocelová monstra. Měl jsem pocit, že projíždím jednou velkou periferií, ze které vyčnívá blýskavé mrakodrapové jádro.

Na březích dalšího jezera, Michiganského, už propukalo parné léto. Pláže s písčnými dunami lákaly ke koupeli, leč voda lehce zapáchala. Žádný div, když se nad jedním koncem pláže vznášel industriální silueta Michigan City a nad druhým jako její zrcadlový odraz komíny a mrakodrapy Chicaga. Moc jsem tu toužil navštívit městečko Crest Hill. V létě roku 1942 bylo prvním, které převzalo jméno středočeské obce Lidice, a to už dva dny po jejich vypálení. Vyrostl tu tehdy pomník, kterému se přijel osobně poklonit i exilový prezident Beneš. Později Crest Hill víceméně srostl s aglomerací Chicaga a dnes už bohužel jeho obyvatelům pojem Lidice nejsjíp nic nefkáá. Alespoň těm, kterých jsem se ptal na cestu. Najít pomník byl skoro nadlidský úkol. Uspěl jsem až za soumraku, a to ještě úplnou náhodou. Vděčně jsem fotil nápis „In memory of Lidice“ a záhonek s 82 růžemi, které tu kvetou na památku každého ze zavražděných lidických dětí. Jes-

Devět z deseti amerických cyklistů by nejspíš prohlásilo, že jet kontinent od východu na západ je pěkná blbost. Už na prvních kilometrech v New Yorku na mě hlahlolili: „Hele, víš to, že jedeš blbě?“ – Tedy proti větru? Tak jako v Evropě i v Americe převládá záporní proudění a ten, kdo jede od východu

letenky: měl jsem zpáteční z Prahy do New Yorku s British Airways (12 200 Kč) a k ní jednosměrný přelet ze San Franciska u Delta (4300 Kč). British Airways teoreticky nabízejí přepravu kola zdarma, v praxi jsem za něj zaplatil jako za druhé zavazadlo (1200 Kč za jednu cestu).

víza: použil jsem bezvízový program s formulářem ESTA.

silnice: hojně jsem využíval státovky s označením U.S. Route (často např. transkontinentální U.S. 6 a U.S. 50), silnice jsou všeobecně asi o něco horší kvality než třeba v západní Evropě.

kempy: systém amerických kempů jsem si vůbec neoblíbil. Kupuje se většinou celý campsite, tedy místo pro 1-3 stany, vlastní parkoviště pro 1-2 auta, posezení a vlastní ohniště. Za to vše platí osamělý cyklista, a to mnohdy přes 20 \$ za noc (400 Kč). Na druhou stranu jeden kempář mi řekl: „Když jedeš takovou cestu, tak to máš u mě zadarmo.“

lidé: nejmilejší překvapení Ameriky. S takovým přijetím, ochotou a vstřícností jsem se nikde v Evropě nesetkal. Vybět dobrých skutků, kterými jsem byl počastován, se zdaleka nevejde na pár stránek časopisu. Můj zážost o vodu, o radu nebo o místo pro stan snad nikdy nikdy neodmítl. To mi dodávalo odvahu v pustinách západu – věděl jsem, že by mě Američané nenechali na holičkách.

odkazy: velmi užitečné rady před vycestováním do USA jsem našel na www.chcidoameriky.cz, pro cyklocestování se dá spousta užitečných informací načerpat na diskusním fóru na stránkách Adventure Cycling Association www.adventurecycling.org

Krásným kaňonem řeky Big Thompson jsem vystoupal do národního parku Rocky Mountain. Sedl jsem si na kámen a nejméně hodinu se vydržel dívat, jak se potok klikatí horskou loukou pod dohle-

Američtí strašáci

medvědi: v lesích a horách západu i východu se vyskytují většinou menší baribalové, ve Skalnatých horách i větší a nebezpečnější grizzlyové. Kde jsem se cítil ohrožen, tam jsem na noc věšel tašku s potravinami a jinými lákadly na strom. Ke své velké lítosti jsem nakonec žádného huňáče ani nespátřil.

tornáda: nad rovinami Středozápadu se střetává teplý vzduch od Mexického zálivu se studeným vzduchem ze severu. Vznikají z toho velké a v otevřených pláních opravdu strašidelné bouřky, ve kterých se mohou vyskytovat extrémní jevy jako tornáda nebo zničující krupobíť. Středozápad je přezdíván alejí tornád, jejichž sezona vrcholí v dubnu a květnu. Potkat tornádo je ovšem na tak obrovském prostoru otázkou naprosté náhody. Vyskytují se spíše jižně od mou zvolené trasy. Moje dotazy po tornádech většinou vyvolávaly u místních úsměv. Jak mi asi realisticky řekl jeden farmář: „Ty se starej spíš o kamiony.“

(Mimochodem: Dva měsíce po mém průjezdu se tornádo vyskytlo dokonce i poblíž vrcholu Mt. Evans. V horách zcela ojedinělý úkaz. Bylo zaznamenáno jako druhé nejvyšše pozorované tornádo v historii USA.)

zbraně: byl jsem varován před ochotou Američanů bránit své majetky se zbraní v ruce, a že vstoupit na cizí pozemek může být životu nebezpečné. Do kolizních situací jsem se mohl dostávat denně: stanoval jsem na soukromých pozemcích, vstupoval jsem na ranče a farmy, abych tu žádal o vodu a místo na nocleh, často už za soumraku. Namířená hlaveň mě tu ale nikdy nepřivítala. Ba naopak. Třeba jednou v lowě jsem v útěku před bouřkou suverénně přejel něčí dvorek a zapadnul do otevřené stodoly. Místo výstřelu přišel usměvavý děda a pozval mě domů na kafe. **policajti:** s U.S. Police jsem se dostal do křížku pouze dvakrát. Byla to setkání sice kárná, ale velmi přátelská. Poprvé jsem byl vyveden z dálnice, podruhé jsem byl v San Francisku přistižen s plechovkou piva na ulici. Jinak policisté i šerifové vždy ochotně poradí.

dem zasněžené čtyřtisícovky Longs Peak. Po týdnech v kučurici lahoda.

Návštěvníckou osou parku je silnice Trail Ridge Road. Dupal jsem po ní a lapal po dechu, nezvyklý na výšku 3000 metrů nad mořem. Třicet kilometrů stoupání mě vyneslo na holé hřebeny se zbytky sněhu a s krásným výhledem. Vyšplhalo se až do 3713 metrů, tedy výšky rakouského Grossglockneru. Ve sjezdu jsem protnul kontinentální rozvodí, další velký milník: řeka Colorado, podél které jsem sjížděl a která nedaleko odtud pramení, už teče přes Velký kaňon do Tichého oceánu, mého cíle. Co chvíli provoz stál. Na krajnici hrozen lidí, foťáky a dalekohledy na očích, pohledy upřené jedním směrem. Neklamné znamení, že se na přílehlé louce děje něco zajímavého – třeba stádo jelenů nebo pasoucí se losice s mládětem. Klidně se producírují před kamerami, v národním parku zřejmě neznalá slova lov.

Nadmořská výška tři tisíce metrů není ve Skalnatých horách žádnou výjimkou. Coloradské průsmyky ji zdolávají zcela běžně. Týden jsem šněroval horami sem tam, abych pobral co nejvíce silničních sedel. Vychutnával jsem si parádní cyklistiku v nádherné přírodě, oplývající až „kanadskými“ scénériemi, stanoval jsem u průzračných potoků a řek.

Můj největší cíl však ležel, jak se tady říká, ještě o level výš. Chtěl jsem si vyjet na nejvýše položenou silnici Severní Ameriky. Ta nepřejíždí průsmyk, ale zdolává celý kopec, a to hned čtyřtisícovku Mt. Evans. Silnici na ni postavili ve dvacátých letech čistě jako plezír, vyhlídkovou

promenádu, která měla zpřístupnit mototuristům ty nejhezčí scenérie zdejších velehor. Abych si odlehčil, nechal jsem bagáž v kempu v lázních Idaho Springs (2300 m n. m.) a vyrazil do čtyřicetkilometrového výjezdu přes dvě krásná jezera. U prvního z nich, Echo Lake (3230 m), se nachází restaurace, skromné tábořiště a vlastní odbočka na Mt. Evans. Druhé, Summit Lake, leželo v ledovcovém karu

už ve čtyřech tisících. Bylo ještě zpola zamrzlé, ale dva nadšenci, žabí muži v neoprenových soupravách, v něm zkoušeli štěstí s rybářskými pruty. Podvrcholové parkoviště ve 4311 metrech je oním nejvýše položeným asfaltem Severní Ameriky. Nadmořskou výšku jsem musel hodně rozdýchávat, ale výhled na moře okolních hor a zákruty silnice hluboko dole byl více než bohatou odměnou.

Národní parky

Mezi horskými pásmy amerického západu se rozprostírají vyprahlé polopouštní pánve.

Sjet do nich ze svěžích výšin Rocky Mountains bylo jako dopadnout na dno rozpáleného pekáče. Cítil jsem, jak se mi prudce rozvěřely všechny póry a vyvalily oči. Asi jako když se nad ohněm otevře špekáček.

Setkání vody s pouštní krajinou produkuje na západě scenérie, které sem přilákají snad miliony návštěvníků ročně, včetně mě. Začala velká tour po národních parcích. Ve státech Utah meandruje řeka Colorado mezi skalními stěnami a věžemi coby předehra před slavným Velkým kaňonem, který vyhloubila v sousední Arizoně. V palčivém horku jsem podél ní dospěl do městečka Moab, vstupní brány do národního parku Arches. V kempu s příznačným názvem Riveside Oasis jsem strávil pár odpočinkových dnů. Vyrážel jsem na výlety do národního parku, úchvatného přírodního lapidária, kde z rozpáleného písčkovce zejí stovky skalních mostů a oblouků, mezi nimi i ten nejdelší na světě – Landscape Arch s rozpětím 90 metrů.

Také jsem vstřebával dojmy z prvních pouštních kilometrů. Největší oříšek jsem spatřoval v přepravě vody – jak ji uchovat alespoň trochu osvěživou? I zabalená v bagáži v celodenním horku zteplá na nepitelnou břečku. Použil jsem trik vyčtený snad někde z knížek Vítě Dostála. Koupil jsem bílé plíny, zabalil do nich petky s vodou a připevnil je nahoru na bagáž. Pokud se plíny udržují vlhké, stačí návětrná strana, fungují skvěle jako chladič u auta, i v tom největším horku. Šetrné zavlažování spolkne necelý litr vody denně. Takto vybaven jsem směřoval ke skvostu největšímu, k Velkému kaňonu. Byly to dozlátova vypečené míle přes Údolí monumentů s jednou z nejznámějších silničních scenérií světa – asfaltovou čarou valící se ruděhnědou plání k podsaditým skalním sukům a jehlám.

Ty nejprofláknutější záběry Grand Canyonu se fotí z jeho jižní hrany, ale jeden americký kolega dálkař mi doporučil hranu severní – místo zvané North Rim –, a jeho rady jsem hodně kvitoval. Severní hrana totiž leží

ve dvou a půl tisících, tedy o pět set metrů výš než jižní, a silnice k ní nevede pouští, ale osvěžujícím horským lesem. Přijíždí sem prý také sotva desetinné množství návštěvníků. Kemp na North Rim byl beznadějně plný, ale pro pěší a cyklisty tu naštěstí vyhradili oddělení hikers & bikers. Je zastrčené až na konci kempu, což je sice nejdál od samošky a sociálních zařízení, zato však ono „na konci“ znamená v místních poměrech zcela exkluzivní táboření na samé hraně Velkého kaňonu. V potu tváře jsem pak lítal na kole i pěšky sem tam, abych stihl co nejvíce vyhlídek, než mi došlo, že zdaleka nejlepší je někde si sednout a prostě se jenom dívat. Zakoupil jsem tedy svazek orosených plechovek, pohodlně se s nimi usadil na zastrčeném kameni a až do večera jsem sledoval, jak se mění slunce a stíny nad tou neskutečnou a zcela nepopsatelnou prostorou.

Pak jsem se zase vrátil do Utahu, státu s největší koncentrací národních parků. V parku Zion, oplývajícími pestrobarevnými skalními štíty, jsem však příliš nepochodil. Do cesty se postavil tunel se zákazem vjezdu cyklistů a co hůř, s ostrahou v podobě sice milé, ale neústupné rangerky. Během chvilky se mi nabídlo hned několik řidičů s možností převozu v autě, ale seč to zní asi malicherně, nechtěl jsem si kazit styl a zklamaně jsem zařadil zpátečku. Náladu jsem si spravil návštěvou národního parku Bryce Canyon, kde rozlehlé pestrobarevné amfiteátry ukrývají desítky tisíc slepencových věží hoodoos.

Nejopuštěnější silnice Ameriky

Už jsem si zvykl, že v Americe je všechno tak nějak větší: auta, věžáky, bouřky a – také vzdálenosti. A nejdelší dlouhé míle bývají asi v Nevadě, jednom z nejpustších států celé Unie. Pohled do mapy byl velmi prostý. Široko daleko jediná silnice, US 50, a na ní v úseku dlouhém 600 kilometrů všeho všudy pět koleček značících města nebo vesnice. Tedy pět možností doplnit vodu ve zhruba stokilometrových interva-

lech, docela pěkně rozvržených pro denní etapy – ovšem s životní nutností dojet do cíle. Právě ta odlehlost a pustota polopouštní oblasti Great Basin (Velká pánev), kterou US Route 50 protíná, jí vysloužila titul „Nejopuštěnější silnice v Americe“. Tento pejorativ, udělený kdysi časopisem Life, ovšem dokázali místní šikovně proměnit v marketingové logo, které se objevuje na benzinkách, barech i cedulích u silnice, a z údajně nejopuštěnější silnice se stala paradoxní turistická atrakce.

Byla to hodně osamělá jízda přes neko-nečno vyprahlých horských hřbetů střídaných na troud suchými mezhorskými pánevemi, přes které se silnice žene v depimující přímce. V poledne se ještě k horku pravidelně přidával jihozápadní protivítr, který prodloužil pozvolné výjezdy k horám na hranici zešílení. Nastoupil jsem tedy až trochu vojenský režim. Start ještě před rozedněním, abych za dopoledne postíhal co nejvíce, na bagáži nálož osmi litrů vody. A pak šlapat a šlapat proti slunci a větru, dokud se na obzoru neobjeví kýžený shluk domů obklopený pouštinou. Lehkou útechou mi bylo, že díky větším nadmořským výškám (horské průsmyky přes 2000 m) není US 50 v porovnání s jižnější trasou přes Mohavskou poušť s Údolím smrti zdaleka tak pekelná varianta přejezdu Nevady. I proto je dost oblíbená mezi dálkovými cyklisty, kterých jsem tu potkal hned několikero.

Po posledním vyprahlém stoupání jsem stanul před jezerem Mono Lake, prostřelenou cedulí s nápisem California a velehorskou hradbou Sierra Nevady na obzoru. Blážený to pohled! Věděl jsem, že až přepadnu přes Sierra Nevadu, pojedou už prakticky cílovou rovinku.

Vystoupal jsem na Tioga Pass (3031 m), poslední velký průsmyk a také vstupní bránu do posledního národního parku Yosemite. Zbylo mi pár dní rezervy, takže jsem si v Yosemiteckém údolí udělal malou dovolenou. Pobýval jsem v legendárním horolezectvém Campu 4 a podnikal výlety k žulovým štítům a úchvatným vodopádům.

Mazec na konec

„Hm, to nevím, co ti poradit,“ drbal si bradu místní cykloturista, kterého jsem oslovil na výjezdu z Yosemiteu, „nevím o žádné dobré cestě do San Franciska. Obávám se, že to nejhorší máš teprve před sebou.“ A měl pravdu. Na silnicích v aglomeraci kolem Sanfranciského zálivu se odehrával hotový masakr. Úzká vozovka bez krajnice, nepřetržitě svištěcí kolony, nulový prostor na vyhnutí. Hodná paní mi mermomocí nabízela svezení v autě. Nemohla pochopit, že nechci. „Zemřeš tady,“ řekla dotčeně a odjela.

Ale co by to bylo za Ameriku bez happy endu? Nakonec jsem se štěstím vyvázl z jednoho dne se konečně ocitl na pláži Tichého oceánu. V ústraní jsem si vybral svoji malou velkou chvilku. Sundal jsem boty plné prachu celé Ameriky a bosky se brodil studeným příbojem. I nějakou tu kapku slzy jsem do oceánu přidal. Velký sen se splnil.

Tím very top, „vrcholem méj hory“, byl ale až červený most Golden Gate. Triumfálně jsem ho přejížděl po boční cyklostezce, pořídil „vrcholové“ foto a zaplul do San Franciska.

Složil jsem bagáž v hotelovém pokoji a odjel si koupit sandály. Co se dělo pak, mám uloženo jako další ztřeštěný film. Platím sandály, vycházím z krámu, jdu ke stromku, u kterého jsem nechal kolo, ale kolo nikde. Lítám doleva doprava, nahlížím za rohy, ale KOLO TADY NENÍ! Několikrát se vracím, hledám, nemohu uvěřit. Pak hodiny bloumám ulicemi s pitomými sandály v pytlíku, zpod slunečních brýlí kapou slzy. Už mi z toho všeho asi trochu hráblo, ale najednou si přijdu sám a ztracen v cizím městě. Chci pryč.

Pak jsem s úlevou dosedl do letadla a vydal se vzhůru domů. Tam dole ve velké zemi za velkou louží jsem nechal hektolitry potu, krásné vzpomínky a taky svého nejvěrnějšího druhu, se kterým jsem prošlapal skoro celou Evropu a teď i Ameriku. Tak tedy sbohem, draku! Díky za vše a budiž ti ulice San Franciska lehké...

